

Omgekeerd ten goede

(bezinning 40-dagentijd 2021)

Bijbeltekst: Genesis 22, 1-18

We ervaren dat de wereld van vandaag van de ene crisis in de andere rolt. En áls er zich iets in de richting van een oplossing van een crisis lijkt te bewegen, lijkt het wel alsof er een nog grotere crisis voor in de plaats komt.

Toch is dit iets dat van álle tijden is. De Bijbellezingen van deze veertigdagentijd verhalen ons ook over crises. In de evangeliëlezingen over crisissituaties in het leven van Jezus en van de mensen om hem heen en in de oudtestamentische lezingen over de crisissituaties, waarmee het volk Israël geconfronteerd werd. Maar ook wordt ons iedere week verhaald hoe de crisis wordt opgelost, hoe deze wordt omgekeerd ten goede.

Als we kijken naar het citaat uit Genesis lezen we over die crises voor de mensheid. Telkens als het redelijk leek te gaan voor de mensen, raakten zij verzeild in een crisis. Bijna iedereen kwam om in de zondvloed. Alleen Noach en zijn kinderen overleefden deze watersnoodramp. Uiteindelijk lijkt het na die zondvloed op een gegeven moment geleidelijk aan weer beter te gaan. De mens besloot zelfs een geweldige stad te bouwen, iets groots tot stand te brengen. Maar opnieuw crisis: de toren van Babel stortte in; heel veel slachtoffers, een soort Twin Towers op 11 september avant la lettre. Dan maar terug naar het nomadisch bestaan, maar ook dat bracht voortdurende onzekerheden mee. Hongersnood in het ene gebied noopte tot verder trekken naar het volgende en daar moest men zich letterlijk weer een plek veroveren op de mensen, die daar al woonden. Zaten ze ergens goed en was iedereen gesetteld; opnieuw crisis. Sodom en Gomorra branden volledig uit. Vrijwel geen overlevenden.

In zo'n tijd van voortdurende onzekerheid over de toekomst ontstond de traditie om jaarlijks een offer aan God te brengen om een goede, een veilige toekomst af te smeken. Maar dan moest men natuurlijk wel iets offeren dat daar een sterk symbool voor is. En wat kan er nu een sterker symbool voor die toekomst zijn, dan een gezonde jonge knul. Crisis voor Abraham; hij wordt dat jaar geroepen om zijn zoon, zijn toekomst te offeren aan God ten behoeve van de goede en veilige toekomst voor zijn hele stam. Zo iets valt natuurlijk iedere ouder zwaar, maar voor Abraham was het des te zwaarder omdat hij en Sara al een hoge leeftijd hadden. De komst van Isaäk was al als een godswonder te beschouwen geweest. Maar toch voelt Abraham zich door God geroepen om dit offer te brengen. En Abraham gehoorzaamt. Hij acht zich gebonden aan de tradities. En geheel volgens die tradities bindt hij Isaäk op de brandstapel om hem aan God te offeren.

Maar God zelf grijpt in; hij keert alles ten goede; hij stuurt zijn boodschapper naar Abraham en verhindert dat Abraham zijn band met Isaäk doorsnijdt door hem te offeren. God wil geen mensenoffers. De God van Abraham kan toekomst geven zonder die offers! Zijn God is een God van levenden, niet van doden! Abraham kan zijn mes beter gebruiken dan om daarmee zijn zoon te offeren; beter gebruiken dan door met het mes de band met zijn zoon definitief door te snijden. Hij kan het mes gebruiken om Isaäk los te snijden van de band met de brandstapel.

Verbondenheid met onmenselijke tradities, tradities van uitsluiting, discriminatie, onderdrukking, machtsmisbruik, bindingen met brandstapels en ander geweld, dat alles zijn banden die beknellend zijn als een keurslijf. We moeten ons daaruit bevrijden, ons ten goede keren en de intermenselijke band aanhalen. De band tussen mensen onderling is een band waarmee God zich ten diepste

verbonden heeft. God schenkt toekomst door menselijkheid onder de mensen te bevorderen. Hij vraagt ook van ons dat wij onze medemensen menselijk behandelen en dat wij zorgen dat niemand slachtoffer wordt van ons handelen. Hij vraagt dat mensen niet geslachteerd worden op altaren van macht en prestatie, dat we ons los maken van de banden van angst, het streven naar macht, roem en eigenbelang. Want daarmee veroorzaken we lijden, eenzaamheid, pijn, verdriet en onrechtvaardigheid. Laten we proberen dit te erkennen en ons ten goede keren naar het voorbeeld van Gods Zoon, die ons de menselijkheid voorleefde, op basis van zijn liefde tot de Vader.

Michel Versteegh ofs
28 februari 2021